

במה בהמה פרק חמישי שבת

(א) וְלֹא הִלְכוּ בָּנָיו, (ב) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ג) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ד) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ה) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ו) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ז) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ח) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (ט) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (י) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יא) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יב) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יג) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יד) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (טו) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (טז) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יז) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יח) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (יט) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם. (כ) וְהָיוּ עִירֵי מִצְרָיִם.

צני שמואל חטא. במקם שחזר והטיית דין: **לחונסה**. שמשיהם שזוכרין אותן לילך ולהזמין את הנקראים לדין: **ולסופריהם**. לשטרירי צירורין ולאגרות שום: **מלאי העיניו על בעלי כפיס**. נותנים להן פרגמטיא לעסוק בה ולתת להם השכר ומתוך כך היה נמשך לכם להטות דין כשבאין לפניהם לדון והיינו **חטאם: חלקם שאלו צפיהם**. מעשר ראשון הראוי להם שלשים היו שאלו צפיהם מתוך שהיו גדולי הדור ושופטים לא היו מונעים מהם ושאר לויים עניים מנטערים ולר' מאיר לא חטאו בהטיית משפט: **קופה יסירה**. יותר מן הראוי: **מסוגם**. זרוע לחיים וקידה והם לא היו כהנים ל"א מתנות לוייה כגון מעשר וקרא כמי ונתן לכהנים ודרשין ולא שיטול מעלמנו ששיטת חולין צפ' ארוע (דף קלג). וה"ה לכל מתנות כהונה ולוייה: **דוד להטא**. צבת שצב קודם שקבלה גט: **שצקא**. לשבז עמה קודם שקבלה גט שהיה צעלה שולח לה מן המלחמה שאם ימות לא חזקת לניצוח או שמא יהרג ואין מעיד עליו ומתענג אשתו או שמא יחא שבו כדאמרין לקמן כל **משונה** רעה זו. כדמצינא ובלשונה: **שפיה לך לדנוג**. על שמרד במלכות כלקמן: **ליקוחין יש לך בה**. קדושין מופסין בה שאינה אשת איש כדשמואל כ"ו: **גט כריסום**. על תנאי שאם ימות מהא מגורשת מנכשו ופעמים שהוא טרוד בצלמיו ושולחו מן המלחמה: **ואם ערוצסם תקח**. במלחמת שאלו כתיב: **דברים המעוררים צנייהם**. היינו קדושין תקח בטבול ע"י גט שצביא להם מן המלחמה: **נחרי צני עמו**. כאותם שהורגים צני עמון שלא מדעתך: **ואדוני יואב**. לאו אורח ארעא לקבל עליו מרות אחרים צפני המלך: **רק צדני אוריה**. מוקרא כתיב כך צדני אוריה שגרס לו שיהרג אבל צבת שצב לא חטא: **לשון רעע**. לקמיה מפרש: **צלא דבר**. אינו חכם בתורה והוא מלאו מלא דבר וחכם בתורה: **חזייה דשקרא הוה**. מתחילה מלאו שקרן צכך: **כי הדר אלשין עליה**. ציבא על מפיצושת כשהיה דוד צורח מפני אכזלוס מאי **עממא קביל מיניה: איש בן אדוניך ויאמר הנה יושב ציושלים**. כי אמר היום ישיבו לי את ממלכת אי: **דברים הנכרים חוז ציה**. במפיצושת כשהנגר אכזלוס וחזר דוד למלכותו וצא לפניו לא עשה רגליו ולא עשה שפמו כצבור דוד שניכרים דברי ציבא שנטטער על שחזר דוד ולא קישט עממו (ו) ועוד היה מנפה כששיזיבוהו במלכות וסנאה ויסתפר לך לא קבל דבריו ואמר לו אתה וציבא תחלקו השדה והוא השיבו קשה אין לי לזעוק אלא על מי שהציאך הלום הנה שנטטער על שזבו ואם לא שראה צו דברים הניכרים היה חוזר ממה שאמר הנה לך כל אשר למפיצושת ואע"פ שמהר ואמר לו מתחלה הנה לך כל אשר למפיצושת אין זו קבלה כי כל זמן שלא היה דוד שז ממנה ולא אמר לאם אמת צדדיו:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא משמח ביה רק צדני אוריה לנ"ל ותיבת צד מצוה דכתיב ותיבת צד:

גליון הש"ס

גמ' שהיה לך לרוננו בעבריה. עי' מגילה דף יד במלכות: תוס' ד"ה דאמר או שמואל יצא ארעא עיין יומא דף טו ע"פ תוס' ד"ה מהו להלוי:

מוסף רש"י

הלקם שאילו. שלא היה עבדת גול בידם אלא חלק ליה, כגון מעשר לשון, היו שאלין צפיהם (חולין קלג). גט כרייתות כותב לאשתו. שאם ימות צנלמה יהא גט מיזם כתיבה, והרי ממ אוריה במלחמה (בבבבב ט). ואת עירובם תקח. ודור למי משי' אינו להסיב אשף היולאן למחמתיו עשין קן (טו). ואדוני יואב. וזו מנה, שקראו אליו כפני המלך (קדושין מג). הדרך עלך במה בהמה

מוסף תוספות

א. נמר. תוס' ס"ח"ס. א. א. לאו, כגון נבל שהיה צריך לדון אם נקרא מורד הואיל ולא יצא טבעו של דוד בעולם. מוס' למי משי' אינו להסיב אשף כשאר חייבי מיתות ב"ד. תוס' ס"ח"ס. ד. ו'ה"פ מורד ומלכות הוא ולא צריך למידיינה כשאר דיני נפשות שדניו בו ביום לזכות וביזם שלאחריו לחובה אלא אפילו בו ביום גומרין לחובה וכו' אבל לדנוג דלא צריך. תוס' מגילה ט: ד. ה. והרי לא חזר לבסוף. מוס' כמות ט: ד"ה כל היולא. ו. וקאי אמאי דתני לעיל מינה הרי זה גיטן מיהים אם וכן משום בחוספתא, אלמא אע"ג דאמר מהיום היא אשת איש גמורה כדמפרש בגמ' באומר מתי שאני בעולם פי' ההיא דאמר מהיום לא שחול מיד אלא רעתי שיחול שתי אחת קודם מיתתו והיינו מתי שהוא בעולם ולא אמר מהיום אלא למעוטי לאחר מיתה כלומר מאותו יום שאני בעולם היא גט. תוס' מכות ט: ד. ו. וביצנא, וכשהיה חוזר מן המלחמה היה כנסה, והיתה בת שבע פגויה. מוס' גיטין עד. פ. א. אמאי. מוס' מכות ט: ט. הא הואי אשת איש גמורה, ואר"ת דקרי לה ספק אשת איש. ע' ש"א יחא נודע ויקפצו עליהם בני אדם לקדשם. מוס' מכות ט:

שהיה לך לרוננו בסנהדרין. קשה לר"י דפ"ק דמגילה (דף ט: ושם) אמרינן גבי צבל דמורד במלכות לא צעי למדייניה ואוריה^א מורד במלכות הוה כדאמר בסמוך ויש לומר דודאי לר"ך לדנוג ולידע אם הוא מורד במלכות^ב אבל לעיין צדינו^ג ולעשות הלנת דין ולהמתין עד למחר אין לר"ך וכן משמע דבסנהדרין (דף לו. ושם) אמר שזן דוד את צבל כסנהדרין מויאגרו איש חרבו וגו':

ליקוחין יש לך בה. חף על גב דאפילו חטא נמי יש לו בה ליקוחין דהא אנוסה היתה ושריא לצעל וה"ה לצעל מ"מ ליקוחין יש לך בה משמע לא היה לך בה עזירה: **גמ' בריתות כותב ראשיתו**. פרש"י על תנאי שאם ימות במלחמה מהא מגורשת מעכשו ולר"ך לומר לפירושו דלף על גב דאוריה היה שאלם לא ישב צסוף המלחמה שיהא גמ' חף קשה דמנן צמי שאחשו (גיטין דף ע"ג. ושם) מה היא צלותן הימים רצי יהודה אומר הכי היא כשעת איש לכל דבריה^א ואם כן לר' יהודה היתה אשת איש גמורה ונראה לר"מ שהיה מגרשה לגמרי צלא שום תנאי והא דאמרין צהוזה ספק אשת איש ואל יצין פני צדיו צדיים מנלן מדוד^ב קרי לה ספק אשת איש^ט לפי שהיו מגרשים צלנעה^ה והעולם סצורים שהיא אשת איש: **ראמ"ר** ל"ה ואדוני יואב. פרש"י דמורד במלכות הוה משום דקאמר אדוני יואב^ו ואין נראה דל"ן זה מורד שלא היה צלבו להמליכו ולקדומו מלך אלא כמו שפירש רבינו מאיר דהוי מורד משום דבסיפא דקרא כתיב ואני אצא אל צימי לאכול ולשמות ולשכב עם אשתי וגו' שדוד אמר לו לעשות ולא עשה ולא עשה דהא רך בדבר אוריה החתי. קשה דהא אינא מעשה דהסמא צריש פ"צ דיומא (דף צג:) ו"ל דלא חשיב ליה דלא הוה כל כך עון גדול וגם שגג: אלא

גענש עליו אף אוריה החתי אי אתה גענש עליו מאי טעמא מורד במלכות הוה דאמר ליה^ז ואדוני יואב ועבדי אדוני על פני השרה חונים אמר רב כי מעיינת ביה בדוד לא משכחת ביה בר מדאוריה דכתיב (ט) ורק בדבר אוריה החתי אביי קשישא רמי דרב אדרב מי אמר רב הכי (ט) והאמר רב קיבל דוד לשון הרע קשיא גופא רב אמר קיבל דוד לשון הרע דכתיב (י) ויאמר לו המלך איפוא הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל (בלא) דבר וכתוב (י) וישלח המלך ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל (מלא) דבר מכדי חזייה דשקרא הוא כי הדר אלשין עילויה מ"ט קיבלה מיניה דכתיב (יא) ויאמר המלך (אל ציבא איה) בן אדוניך ויאמר ציבא אל המלך הנה (הוא) יושב בירושלים וגו' ומנא לן דקיבל מיניה דכתיב (יב) ויאמר המלך הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא השתחיתתי אמצא חן (ט) (בעיני) המלך ושמואל אמר לא קיבל דוד לשון הרע דברים הניכרים חזא ביה דכתיב (יג) ומפיבושת בן שאול ירד (לפני) המלך ולא עשה רגליו ולא עשה שפמו ואת בגדיו לא כיבם וגו' וכתוב (יד) ויהי כי בא ירושלים לקראת המלך ויאמר לו המלך למה לא הלכת עמי מפיבושת ויאמר אדוני המלך כי פסח אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך

על שלא יהא נודע ויקפצו עליהם בני אדם לקדשם. מוס' מכות ט:

א מ"י פ"ג מהל' פנדרין הלכה ג סגמ לאין דם טו"ע ח"מ פ"ט ע"ף ד: מ"א ב מ"י פ"ג מהל' מלכים הלכה ח:

תורה אור השלם

- ויהי כאשר זקן שמואל וישם את קביו שפטים לישארא: שמואל א ח א
- ולא הלבו קניו בדרכיו וישו אתרי הבצוע וקחהו שחר וישו משפט: שמואל א ח ג
- והלך מדין שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל ודומצפה ושפט את ישארא את כל המקומות האלה: שמואל א ח ט
- ויהי דוד לבל דרבו משכיל וי עמו: שמואל א יח ד
- מדוע ביקר את דבר יך לעשות דברי בעיני את אוריה החתי הבית בחרב ואת אשתו לקחת לך לאשה ואחזי דהנה בחרב בני עמו: שמואל ב י"ט ט
- ואת עשרת דרוריה הלקח האלה תביאי לשר האלף ואת אתרך תפסק לשלום ואת ישרגתם תקח: שמואל א יח ז
- ויאמר אוריה אל דוד הארון וישאל ויתורה ישבים בסבות ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה הנים ואני אבוא אל ביתי לאכל ולשתות ולשכב עם אשתי וקח וחי נפשו אם אעשה את דרוריה הנה: שמואל ב י"א א
- אשר עשה דוד את הקישר בעיני יי ולא רמל אשר צוהו כל ימי חייו רק בדבר אוריה החתי: מלכים א טו ה
- ויאמר לו המלך איפה הוא ויאמר ציבא אל המלך הנה הוא בית מכיר בן עמיאל בלו דרבי: שמואל ב טו ד
- וישלח המלך דוד ויקחהו מבית מכיר בן עמיאל מלו דרבי: שמואל ב טו ה
- ויאמר המלך ואיה בן אדניך ויאמר ציבא אל המלך הנה יושב בירושלם כי אמר היום ישיבו לי בית ישארא את ממלכות אבי: שמואל ב טו ג
- ויאמר המלך לציבא הנה לך כל אשר למפיבושת ויאמר ציבא וישלח עבדי רמני כי אמר עבדך אחבשה לי החמור וארכב עליה ואלך את המלך כי פסח עבדך: שמואל ב יט כ-כו